

Inköpspolicy för Svedala kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2015-03-11, § 37

Gäller från
2015-04-01

Syfte och mål

Denna policy ska säkerställa att alla inköp i kommunen sker på grundval av aktuella regelverk på ett effektivt sätt samt utifrån verksamhetens behov.

Med inköp åsyftas de anskaffningar som ska tillgodose kommunens behov av externa varor, tjänster och entreprenader.

Kännetecknen för inköp

Inköp kan endast ske på två sätt, genom avrop på ramavtal eller efter en upphandling. Inköp ska kännetecknas av öppenhet, lyhörddhet, objektivitet och transparens.

Delegation

Det ska av delegationsordning framgå en tydlig ansvarsfördelning som visar var i organisationen beslut avseende inköp ska ske och vem som ansvarar för att inköp sker på ett professionellt sätt och med utnyttjande av den konkurrens som finns på marknaden.

Den som är ansvarig för inköpen ska vara ändamålsenligt utbildad inom sitt ansvarsområde. En aktiv samordning ska ske såväl internt som externt, för att så långt det är rimligt och möjligt, ge tillgång till bred kompetens, optimal volym och effektiv administrativ hantering.

Krav vid inköp

Rutiner och hjälpmedel ska vara ändamålsenliga.

Beställare ska ha ett professionellt förhållningssätt gentemot leverantörer

Etiska och sociala krav ska ställas enligt fastställda rutiner och riktlinjer

Miljöhänsyn ska beaktas vid upphandlingar i enlighet med fastställda rutiner och riktlinjer.

Vita jobb-modellen ska användas vid upphandling av fastighets-, bygg- och anläggnings-entreprenader och i förekommande fall även i städentreprenader.

Upphandlingar, beställningar och mottagande av fakturor ska i första hand ske elektroniskt.

Direktupphandling ska ske enligt fastställda rutiner och riktlinjer.

En aktiv avtalsförvaltning ska ske och avtalen ska registreras i en elektronisk avtalsdatabas.

Samordning av upphandlingar

Svedala kommun ska i möjligaste mån ansluta sig till de ramavtal som de nationella inköpscentralerna upphandlar. I de fall där de upphandlade ramavtalen inte är tillämplig för Svedala kommun ska vi aktivt söka samarbete med andra myndigheter för att tillsammans med dem genomföra upphandlingar.

I de fall där vi samarbetar med andra myndigheter ska den verksamhet som ska vara ansvarig för det kommande avtalet bidra med resurser i de fall som samarbetet så kräver.

Tröskelvärde

Tröskelvärdena sätts via lagstiftning och går att finna i Lagen om Offentlig Upphandling (LOU), Lag om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) samt Lag om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS).

De nya gränserna är procentsatser av det s.k. tröskelvärdet i respektive lag. För LOU gäller att direktupphandling får användas om kontraktets värde uppgår till högst 28 procent av tröskelvärdet. Det innebär en ny direktupphandlingsgräns på 505 800 kr.

För LUF (försörjningssektorerna) och LUFS (försvars- och säkerhetsområdet) innebär ändringen att direktupphandling får användas om kontraktets värde uppgår till högst 26 procent av tröskelvärdet. Det innebär en ny direktupphandlingsgräns på 939 342 kr.

Tröskelvärdena revideras vartannat år, varför gränserna även för direktupphandling kommer att justeras nästa gång per den 1 januari 2016.

Upphandling

Upphandling sker genom olika förfarande beroende på vilket värde (tröskelvärde) det upphandlade föremålet har under den tänkta avtalsperioden. De förfaranden som kan tillämpas vid belopp över tröskelvärdena är ”öppet förfarande”, ”selektivt förfarande” samt ”förhandlat förfarande”.

Upphandlade föremål som under avtalsperioden har ett värde som understiger tröskelvärdena kan upphandlas enligt ”direktupphandling”, ”förenklat förfarande” samt ”urvals förfarande”

De upphandlingsförfaranden som kan tillämpas vid både fallen, både över och under tröskelvärdena är ”konkurrenspräglad dialog”, ”projekttävling” samt ”elektroniska auktioner”.

Upphandlingar resulterar i att ett avtal tecknas, till exempel ett ramavtal.

Direktupphandling

Den som ställs inför ett beslut om att direktupphandla måste kontrollera att:

- beslutet ligger inom den egna delegationsrätten
- ramavtal inte finns
- värdet inklusive eventuella förlängningsklausuler är lågt alternativt att synnerliga skäl föreligger
- hur och var beslutet ska dokumenteras och registreras
- kontrollera om andra inom kommunen har samma behov så att samordning kan ske

Alla direktupphandlingar, oavsett värdet, ska göras objektivt och affärsmässigt med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns.

Överstiger inköpet 0,5 % av tröskelvärdet för kommuner vid inköp av varor och tjänster, f n 10,000 kr ska direktupphandlingen ske via det elektroniska direktupphandlingsverktyget som kommunen innehar.

Den som ansvarar för direktupphandlingen styr vilka leverantörer som ska tillfrågas, normalt 3-5 stycken. Inget hindrar att fler leverantörer tillfrågas, annonsering eller annan marknadsföring av upphandlingen görs.

Vid direktupphandlingar på grund av lågt värde ska åtgärder vidtas för att säkerställa att det sammanlagda värdet av kommunens inköp under budgetåret av liknande varor inte överstiger den tillåtna gränsen för direktupphandling.

Dokumentationskravet innebär att en enkel dokumentation ska finnas om skälen för att direktupphandling valts som metod, vad som hänt under upphandlingen, vilka beslut som fattats och resultatet. Kravet innebär att nämnderna löpande ska kunna redovisa vilka direktupphandlingar som har genomförts.

Vinnande leverantör utses formlöst. Vid direktupphandlingar finns inget krav på ett fullödigt utformat tilldelningsbeslut. Det finns inte heller något krav på en tidsfrist för begäran om överprövning.

Har flera leverantörer varit med och lämnat pris ska de inblandade leverantörer underrättas om beslutet.

Träffa avtal

Avtal ska alltid bekräftas. Hur får avgöras från fall till fall. Muntliga avtal kan användas i mycket enkla fall. Ibland kan behövas riktiga kontraktshandlingar men ofta räcker det med att avtalet bekräftas med en beställningsskrivelse eller en leveransbekräftelse från leverantören. Alla avtal ska registreras i kommunens avtalsdatabas.

Diarieför, arkivera och rapportera

Diarieför samtliga handlingar som hör ihop med upphandlingen och som är av värde för information om upphandlingens gång.

Avrop från ramavtal

Ramavtal innebär att kommunen har träffat ett avtal med en eller flera leverantörer för senare avrop. Det finns tre typer av ramavtal, det är ramavtal med en leverantör eller ramavtal med flera leverantörer där avrop kan ske med hjälp av rangordning eller via förnyad konkurrensutsättning. En förnyad konkurrensutsättning ska hanteras som en direktupphandling avseende dokumentationen av den förnyade konkurrensutsättningen.

I de fall där endast en nämnd använder sig av ett ramavtal är det den nämnden som är ansvarig för det tecknade ramavtalet. I de fall där två eller fler nämnder omfattas av ett ramavtal är det kommunstyrelsen som är ansvarig för det träffade ramavtalet. All inköp är baserade på kommunen som en köpare och med kommunens totala inköpsvolym.

Finns ett tecknat ramavtal ska avrop ske ifrån det tecknade ramavtalet av de olika nämnderna.

När den vara eller tjänst som ska anskaffas inte finns upphandlad genom ramavtal måste varan eller tjänsten upphandlas i enlighet med gällande lagstiftning av den nämnd som anskaffar varan eller tjänsten. Finns inte upphandlingskompetens inom verksamheten ska specialistkompetens anlitas.

Genomför och följ upp

Efter leveransen ska en kontroll göras om leveransen kan godkännas. Avstämning ska ske mot ställda krav. Är samtliga krav uppfyllda kan leveransen godkännas och betalas. Om inte bör leveransen reklameras. Om möjligt bör gjorda erfarenheter om vad som varit bra eller mindre bra i upphandlingen dokumenteras i en erfarenhetsbank.

Krav vid upphandlingar

Etiska och sociala krav

Vid upphandlingar ska etiska och sociala krav ställas, vilket innebär att dess varor eller tjänster ska vara förenliga med

- ILO:s åtta kärnkonventioner nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182
- FN:s barnkonvention, artikel 32
- Det arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i tillverkningslandet
- Den arbetsrätt, inklusive regler om minimilön, och det socialförsäkringsskydd som gäller i tillverkningslandet

Detta innebär i korthet följande:

Barnarbete får inte förekomma (ILO 138 och 182)

Barnarbete, enligt definitionen i ILO-konventionen, får inte förekomma och leverantören har ett ansvar för att utveckla socialt och ekonomiskt hållbara alternativ (t ex utbildning) till barnarbete i de fall det förekommer.

Tvångsarbete får inte förekomma (ILO 29 och 105)

Utnyttjande av någon form av tvångs- eller straffarbete accepteras inte

Diskriminering får inte förekomma (ILO 100 och 111)

Diskriminering på grundval av etnisk tillhörighet, kön, religion, socialt ursprung, handikapp, politiska åsikter eller sexuell läggning får inte förekomma.

Föreningsfrihet och organisationsrätt (ILO 87 och 98)

I länder där föreningsrätten är begränsad eller under utveckling, ska leverantören medverka till att anställda får möta företagsledningen för att diskutera löne- och arbetsvillkor utan negativa konsekvenser.

Löner och arbetstider

Lön ska betalas direkt till den anställde på överenskommen tid och till fullo. Den nationellt lagstadgade minimilönen är lägsta accepterade lönenivån. Veckoarbetstiden får inte överstiga den lagliga gränsen och övertid ska vara betald.

Arbetsrätt, arbetarskydd m m

I anslutning till avtalstecknande med leverantör ska kommunen kräva att leverantören följer vedertagna regler inom tjänsteområdet, vilket innebär att:

Leverantören inte får vidta sådan åtgärd som kan medföra åsidosättande av lag eller kollektivavtal för arbetet eller på annat sätt strida mot vad som är allmänt godtagat inom leverantörens kollektiv-avtalsområde. Samma utfästelse ska krävas av eventuell underleverantör som leverantören ämnar anlita för leveranser inom avtalat område.

Leverantören förbinder sig att inneha för verksamheten nödvändiga tillstånd. Eventuella policys och regler inom kommunen som är relevanta för upphandlingsföremålet ska också följas.

Leverantören ska informera personal om tillämpning av avtal, interna regler och föreskrifter gällande säkerhet. Exempel på sådan information är säkerhetsorganisation, säkerhetsrutiner, ansvarsförsäkring, säkerhetsavtal, skyddsinstruktioner, anställnings- och introduktionsrutiner samt samordnings-ansvar.

Meddelarfrihet ska i förekommande fall beaktas, som exempelvis vid entreprenad av kommunal verksamhet

Vita jobb-modellen

Vita Jobb innebär att den upphandlande myndigheten ställer krav på att huvudentreprenören, ska som tillkommande kontraktsvillkor, svara för att sociala villkor enligt särskilt utvalda bestämmelser i för arbetet tillämpligt kollektivavtal tillämpas under kontraktstiden.

Den upphandlande myndigheten kräver alltså inte att leverantören skall ha tecknat kollektivavtal eller tillämpa alla kollektivavtalets bestämmelser, endast utvalda delar som är förenliga med upphandlingslagstiftningen möjlighet att kräva sociala villkor vid offentlig upphandling.

Uppföljningen av de tillkommande avtalsvillkoren är omöjlig för kommunen att följa upp då bland annat löneutbetalningar ska kontrolleras för att se att de följer branschens miniminivåer. Här måste en konsult anlitas och i Vita jobb modellen är det de fackliga organisationerna som anlitas som konsulter. Konsultavtalet med de fackliga föreningarna som utför dessa kontroller sker utan kostnad.

Vita jobb-modellen ska användas vid upphandling av fastighets-, bygg- och anläggnings-entreprenader och i förekommande fall även i städentreprenader.

Regler för kontroll

Leverantören är skyldig att på begäran från kommunen redovisa att ställda krav uppfylls. Redovisningen ska ske på det sätt och inom den tid som kommunen begär. Leverantören är vidare skyldig att möjliggöra för kommunen att själv eller genom ombud kontrollera på plats att ställda krav uppfylls.

Skulle kommun, till exempel genom vad som framkommit vid kontroll utförd av denna eller på uppdrag av beställaren eller på annat sätt, ha befogad anledning att misstänka att kraven ovan inte uppfylls, är leverantören skyldig att genom egen utredning visa att han uppfyller dessa krav. I annat fall gäller vad som sägs nedan.

Bristande uppfyllelse av skyldigheterna vad gäller etiska regler samt kontrollskyldigheten ska betraktas som kontraktsbrott. Kommunen ska med anledning av kontraktsbrottet begära rättelse. Sker inte rättelse eller är rättelsen bristfällig ska kommunen kräva prisavdrag som står i proportion till dess intresse av att kraven följs, uppsägning eller hävning.

Genomförande

Överenskommelse om dessa etiska regler för upphandling samt reglerna för kontroll ska tecknas i samband med tecknandet av leverantörskontrakt.

Miljöhänsyn vid upphandling

Många av dagens miljöproblem är komplicerade och svåröverblickbara. En stor del av dem kan dock härledas till våra konsumtionsmönster. Varje organisation och individ påverkar indirekt miljön genom konsumtion av varor och tjänster. De uppkomna miljöproblemen kan inte lösas enbart genom lagstiftning och myndighetsarbete utan behöver kompletteras med olika marknadsdrivna insatser. Miljöanpassad upphandling är ett viktigt styrmedel av följande tre huvudskäl:

Stark miljöpolitisk förankring

I regeringsförklaringen år 2000 fick miljöanpassad upphandling särskild uppmärksamhet då det fastslogs att miljökrav ska ställas vid offentlig upphandling. Regeringens nyligen fastslagna handlingsplan för miljöanpassad offentlig upphandling ger detta en extra stark politisk förankring.

Internationellt sett har det länge funnits ett stort intresse för miljökrav vid offentlig upphandling. Organisationer som FN och OECD har liksom EU sett miljöanpassad upphandling som ett högt prioriterat styrmedel.

Stimulans till utveckling av ny miljöteknik

Miljöanpassad upphandling kan driva fram ny miljöteknik. Miljöanpassad upphandling kan också bidra till "tekniksprång" inom områden där de mest angelägna miljöfrågorna kräver snabba och omfattande insatser. Miljöanpassad upphandling kan exempelvis bli ett effektivt medel mot klimatförändringar då det är allt viktigare att hushålla med energi. Genom att ställa krav på energieffektivitet vid upphandling kan företräde ges till produkter som inte bara uppfyller givna funktioner utan även är billigare i drift.

Samhällsekonomiskt motiverat

Miljöanpassad upphandling kan stimulera ekonomisk utveckling och tekniska innovationer, vilket också kan bidra till en framgångsrik export för svenska företag på framtida marknader med högt ställda miljökrav.

Den miljöanpassade upphandlingen är också viktig för att säkerställa en klok hantering av våra gemensamma skattemedel. Varje skattekrona som används i den offentliga upphandlingen kan med relevant ställda miljökrav bidra till en väl förräntad samhällsnytta.

Miljömässiga hänsyn vid upphandlingar

Kommunen ska göra miljömässiga hänsynstaganden i upphandlingar bland annat genom att

- handla med leverantörer som bedriver ett aktivt miljöarbete
- ställa miljökrav på varor, tjänster och entreprenader
- prioritera miljöanpassade varor, tjänster och entreprenader

På detta sätt kan kommunen stimulera en produktion som påverkar vår miljö så lite som möjligt och där varje upphandling är ett steg mot en bättre miljö.

För att säkerställa ett enhetligt agerande och kontinuerlig utveckling ska Konkurrensverkets arbete kring hållbar upphandling minst motsvarande baskrav användas vid våra upphandlingar. Konkurrensverket har tagit fram ett "verktyg" (en databas med kriterier) för att

ställa miljökrav vid offentlig upphandling. Det utvecklas fortlöpande med miljökravspecifikationer och tillhörande miljöinformation för varor och tjänster.

Principer för genomförande

Syftet med en miljöanpassad upphandling är att successivt byta ut produkter och tjänster till miljöanpassade alternativ genom centrala ramavtal där Miljöstyrningsrådets miljökrav beaktas i upphandlingsprocessen. Följande principer ska vara vägledande:

- **Krav på livscykelanalys** – anbudsgivaren ska kunna visa en produkts miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv, det vill säga vilken miljöbelastning en produkt har i olika skeden, till exempel med hjälp av ett flödesschema
- **Miljövänliga transporter** – det vill säga att vid köp eller leasing i första hand överväga möjligheten att välja miljövänliga alternativ såsom biogasdrift, biofuel, hybrid mm.
- **God transportlogistik** – en god transportlogistik ska eftersträvas vid upphandlingar så att miljöpåverkan minimeras, till exempel genom att transportererna upphandlas för sig, eller genom att köpa närproducerat för att minimera transportererna
- **El och värmeproducerat med förnybara energikällor**
- **Förbrukningsartiklar med godtagbar miljöpåverkan** – det vill säga varorna ska bedömas utifrån den totala belastning produkten utgör på miljö

Olämpliga leverantörer

Affärer får inte göras med olämpliga leverantörer. Seriositetskraven i punkterna 1-4 nedan måste alltid vara uppfyllda. Seriositetskraven gäller vid alla typer av upphandlingar. Vid direktupphandlingar behöver kraven bara kontrolleras om det finns skäl att misstänka att kraven inte är uppfyllda. Det är bara den eller de leverantörer som mest troligt ska få affären som i så fall behöver kontrolleras.

1. Inga affärer med leverantörer som gjort sig skyldiga till vissa typer av brott. Detta gäller främst ekonomisk brottslighet. Någon skyldighet att utreda denna fråga finns inte. Skyldigheten att utesluta en leverantör på denna grund finns bara om man har kännedom om att det finns en lagkraftvunnen dom. Och en leverantör får bara avkrävas ett intyg om att grund för uteslutning saknas om det finns en grundad anledning att anta att leverantören gjort sig skyldig till sådan brottslighet. Det kan finnas särskilda skäl för att likväl göra affär med en leverantör som egentligen borde ha uteslutits. I tveksamma fall ska närmsta chef tillfrågas.
2. Registrerad i företagsregister om registreringskyldighet föreligger. Ett aktie- eller handelsbolag eller en ekonomisk förening ska vara registrerad i Bolagsverkets

företagsregister. Kontrolleras genom att begära att få en kopia på leverantörens registreringsbevis eller genom kontakt med Bolagsverket.

3. F-skattebevis. Leverantörer ska vara registrerade hos skattemyndigheten för inbetalning av skatt (moms och preliminär A-skatt) och arbetsgivaravgifter, dvs. ha ett F-skattebevis.
4. Fri från skulder för skatter och socialförsäkringsavgifter. Det är inte ovanligt att leverantörer restförs för obetalda skatter och avgifter. Skälen kan vara fullt legitima. Därför kan det vara viktigt att tala om *när* en leverantör ska vara skuldfri, vilket kan bero på omständigheterna i det enskilda fallet.

Kraven kontrolleras av kommunen genom kontakt med berörd myndighet.

Övriga lämplighetskrav

En leverantörs förmåga att genomföra åtaganden i affären kan vara nog så betydelsefullt. Är det så kan det finnas skäl att ställa krav på ekonomisk ställning samt teknisk och yrkesmässig kapacitet. Vilka krav som ska ställas på leverantörerna får avgöras från fall till fall. Ibland kan det vara nödvändigt att en leverantör har en viss yrkeskvalificering och därför bör lämna bevis på det.

Villkor för affären

Fastställda kommunala policys – exempelvis en miljöpolicy – ska tillämpas i enlighet med sitt innehåll vid alla upphandlingar inklusive direktupphandlingar.

Som utgångspunkt gäller att grundläggande affärsvillkor ska vara desamma vid alla upphandlingar av samma typ oavsett värde. I princip innebär det att om det finns särskilda branschdokument eller fastställda grundläggande kommersiella villkor – exempelvis leverans- och faktureringsvillkor – ska de användas om det inte är olämpligt, dvs. kostnadsdrivande utan motsvarande nytta.